

KOLM VALET PURJETAMISEST

Alates sellest Navigaatori numbrist on meie ajakirja lugejatel ainulaadne võimalus omandada purjetamisalaseid teadmisi kogemustega purjetaja ja purjetajate koolitaja Alar Volmeri juhatusel. 30-aastase purjetajakarjääri jooksul on Alar Volmer osalenud mitmetel rahvusvahelistel regattidel, sealhulgas võistles ta ümbermaailma regati Volvo Ocean Race eelkäijal – Whitbreadi regatil 15 aastat tagasi.

TEKST ALAR VOLMER. FOTO SVEN TUPITS

Enam kui ühes purjetamist ja merendust tutvustavas kirjutises hoiatatakse meid mere tekitatava sõltuvuse eest, sõltuvuse eest, mis haarab ja lummab inimest sedavõrd, et kõik muu maailmas taandub ja hing on rahul vaid siis, kui käes on roolipinn, vöör löikab laineid ja tuul vilistab vantides. Pean tunnistama, et olengi purjetamisest sõltuvuses ja juba väga kaua. Nakatusin juba aastal 1970, kui sattusin esimest korda “Kalevi” Jahtklubi purjetamistreeningutele Pirital, ja mingeid paranemismärke ei ole, leevendust pakub vaid purjetamine ja selle suurepärase sõltuvuse levitamine.

Olen purjetanud üle 30 aasta, viimased kümme aastat tegelenud ka purjetamiskoolitusega ja saadud kogemused annavad mulle julguse üht-teist teiega jagada.

ESIMENE VALE - PURJETAMINE ON OHTLIK

Kõigepealt tahan muuta mõningaid üldlevinud arvamusi. Paljud peavad purjetamist ohtlikuks ja kurdavad enne jahi pardale astumist oma viletsat ujumisostkust, nagu tähendaks jahiga merelemine ilmingimata mingit õnnetust, millest ainult kogunud ujuja võib eluga pääseda. Selline aramus on tekkinud ilmselt spordiudiseid jälgides või sõpradelt-tuttavatelt kuulud kuulujuttude põhjal. On küll tõsi, et spetsiaalselt võistlemiseks projekteeritud väiksemad sportjahid ehk svertpaadid võivad kergesti ümber minna ja nende stabiilsus ei ole kiita, aga need jahid ongi mõeldud kogunud purjesportlastele, mitte algajatele. Purje jõul liikuvad jahid ja paadid jagunevad kasutusotstarbe ja ehituse järgi erinevatesse kategooriatesse. Jahid, mis sobivad täiskasvanule

purjetamise proovimiseks, kuuluvad kiiljahtide hulka. Kiil on jahi kere all asuv lateraalne leht, mille alumises otsas on raskus, enamasti tina. See raskuskiil tagabki jahi stabiilsuse – kui tahes tugev tuul ka ei püüaks jahti ümber lükata, ajab kiil jonnipunni kombel seda uuesti püsti..

Jahi kajutiluuk on paigutatud nii, et isegi kui jaht on ootamatu tormihoo tõttu täiesti külili vajunud, vett kajutisse ei tule. Pidage siis meeles, et kiiljahid ei lähe ümber ja vesi nende sisse naljalt ei pääse. Nii et kui olete merele kutsutud, tasub kutsuja käest uurida, mis tüüpi jahiga on tegemist.

Millised ohud meid siis merel veel varitseda võivad? Kõige tavalisem merehädä on madalikule sõitmine ehk siis purjetamine seal, kus vett on vähem kui jahil süvist. Tuulevaikse ilmaga ei kujuta madalikule sõitmine endast midagi ohtlikku, ent tormiga võivad lained madalikule sõitnud jahi kiiresti lõhkuda.

Madalikud on tähistatud vastavate meremärkidega ja õnneks on olemas ka merekaardid, millele on märgitud kõik madalikud. ning kasutades neid koos tänapäevase navigatsioonitehnikaga GPS (Global Positioning System) ehk siis asukoha määramise vahenditega, on suhteliselt kerge madalike vältida.

Madalikud on ohtlikumad mootorpaadiga liiklejatele ja seda ennekõike viimaste suure kiiruse tõttu; purjejaht liigub aeglasemalt, mis jätab alati aega asukoha määramiseks. Ka on kõik tõsised meresõiduvahendid kohustuslikus korras varustatud päästevestide ja sidevahenditega. Kiiljahid on enamasti varustatud ka mootoriga, nii et kui purjetamisoskused otsa saavad või tuul vaikib, jääb ikka alles “diiselpuri”, mille abil sadamasse jõuda.

TEINE VALE - PURJETAMINE ON KEERULINE

Teine üldlevinud vale on, et purjetamine on keeruline. Peab küll tunnistama, et leidub purjetajate seaski seda väärarusaama levitavad – ehk selleks, et ennast hästi huvitava ja kättesaamatuna näidata.

Tegelikult ei ole purjetamine keeruline, peab teadma vaid paari põhiasja ja juba suudategi panna jahi sõitma sinna, kuhu soovite. Keerulisuse oreooli toidab ka suurem osa purjetamisõpikuid – peatükid, milles selgitatakse purjetamise olemust ja aerodünaamika põhimõtteid, on täis pikitud erinevaid valemeid, keerulisi skeeme vektoritega ja muud sarnast, mis inimese, kes ei ole ise jahi peal viibinud, kiiresti igavuseunile suigutavad.

Ma ei taha purjetamisõpikuid maha teha – vastupidi, enamuse teooriaist olen minagi omandanud õpikutest ning loen neid ikka ja jälle. Tahan vaid soovitada kõigepealt purjetamist proovida ja alles siis õpikud kätte võtta. Minu soovitus võib kõlada naljakalt, kuid sel on sügav sisu – inimese ei oska raamatust loetavaid tarkusi seostada mere peal toimuvaga, kui ta pole jahi peal olnud, soote sikutanud ja rooli hoidnud. Kindlasti olete kunagi visanud vette mingeid ujuvaid asju, paberitükke või puukoorest mängulaevu. Mida te mäletate? Tuul hakkab neid kohe edasi liigutama ehk siis need ujukid oskavad juba pärituules purjetada ja sama juhtub ka teiega, kui merele satute. Pärituul selge, tuleb vaid natuke juurde õppida ja saab muugagi hakkama. Nii palju võin ette öelda – vastutuult purjetada ei saa. Oma kogemustest võin öelda, nelja-viie merelkäimisega saavutab normaalne inimene tuulest ja jahist sellise arusaamise, et on võimeline mõõdukas tuules iseseisvalt purjetama.

KOLMAS VALE – PURJETAMINE ON KALLIS

Samuti võib öelda, et suusatamine on kallis, golf on kallis, metsajooks on kallis, odav on ainult mitte midagi tegemine. Tasuta lõunasööke ei ole, aga on olemas erineva hinnaga lõunad.

Kõige lihtsam variant on osta suurema seltskonnaga väike kasutatud jahi. Tean inimesi, kes on saanud Soomest ja Rootsist paarkümmend aastat kasutatud, kuid hästi hoitud 8-9-meetrise jahi umbes 150 000 krooni eest. Praeguseks on paljud neist juba uuemate ja suuremate vastu vahetatud.

Purjetamiseks aga ei peagi ilmtingimata jahti ostma, sest sageli on jahiomaniikud hädas hea meeskonna koostamisega. Natuke aktiivsust, valmisolekut kevadel pintsel kätte võtta ja meeskonna võistluseelarvele õlg alla panna ning võib piisata ka parimate jahtide meeskonda pääsemiseks. Endast teatamiseks sobivad jahtklubide teadetahvlid.

Odavate variantide hulka kuuluvad ka kasutatud svertpaadi soetamine – nõukogude päritolu annab veel lisaallahindlust –, purjelaud... Need variandid on alustamiseks küll ka väga head, aga vajavad kindlasti spetsiaalriietuse soetamist. Samas sobivad väiksema kiiljahiga päevapurjetamiseks edukalt ka suusakombinesoon või jooksudressid. Ilmselt ei peakski purjetamist võrdlema muude odavate vaba aja tegevustega, pigem võrrelge jahti suvilaga. Sarnasusi ju leidub – mõlemad on kohad, kus taastute igapäevaelu rutiinist ja saate vastu võtta külalisi, kuid mille eest ka hoolitsemise peate. Muruniitmisest jahiomaniikud küll ilmselt pääsevad, ent põhjapoesust ja värvimisest ilmselt siiski mitte.

Samas on rohkem kui tõsi, et jahtide puhul ei ole mingit üle-

mist hinna piiri, mis peaks aga olema äärmiselt positiivne ja andma meie elule sisu –alati on olemas uuem, suurem ja ilusam jahi, mille hankimiseks tuleb raha koguda ja ennast proovile panna.

Need olid kolm valet purjetamisest. Edasi räägime rohkem tõdedest ehk siis purjetamisest endast ja väärtustest, mida võite avastada purjetamisega tegeledes.

POOLVALE - PURJETAMINE ON SPORT

Üks poolvale siiski veel –seoses Eestis levinud tippsordikultusega on võib-olla ka purjetamine laiemale üldsusele tuntud kui sport. Kuid purjetamist küll võib spordina võtta, aga ei pea.

Lõviosa kogu maailma jahisõiduharrastajatest on püha-päevapurjetajad ja merematkaajad ning nende jaoks disainitakse pidevalt uusi, üha mugavamaid ja ilusamaid aluseid. Moodsa matka- ehk *cruising*-jahi varustusse kuuluvad nii audio- kui ka videosüsteemid, külmkapp, praeahjud, küttesüsteem ja uhkematel jahtidel ka nõudepesu- ja pesumasinad, nii et sportliku enesepiiramise ja askeetlikkusega ei ole jahisõidul midagi pistmist. Pigem on matkajaht üks unistuste tegelikkuseks saamiseks vajalikuga varustatud asi, millega võib vastavalt Teie soovidele maailmamere avarustes seigelda.

Jahtklubi on aga koht, kus purjetaja hoiab oma jahti, kohtub sõpradega, mille värvides ta regattidel osaleb ja mille liikmete keskel ta end hästi tunneb.

Jahtklubi leiate Te suure tõenäosusega igast maailma linnast, kus vähegi vaba laevatatavat vett leidub, ning laevatatav tähendab siinkohal ka jõgesid ja järvi. Kogu Euroopa mitte-mereäärsete riikide nagu Austria, Šveitsi, suure osa Saksamaa ja Poola purjetamine käib järvedel. Kus purjetaja on leidnud jahtklubi, seal on ta kodus, olgu see siis Tallinn, New York või Tokio. Jahid, millega inimesed purjetavad, on sarnased ja meri ühine.

Loomulikult on igas jahtklubis sadam. Merematkamisega käib ju jahtklubist jahtklubisse kulgedes, enamasti purjetatakse päeval ja õhtu veetmiseks leitakse endale sobiv jahtklubi või külalissadam. Osa jahte liiguvad idast läände, teised põhjast lõunasse, ning jahtklubides saavad kokku erinevad meeskonnad, vahetavad kogemusi ja loovad sõprussidemeid. Kui matkapurjetajad liiguvad enamasti vett mööda, siis aktiivsemad võidusõidujahtide meeskonnad veavad oma jahte treileritega mööda maailma erinevatele võistlustele, ehkki eesmärgid on sageli samad mis matkajail – uudishimu ja soov maailma paremini tundma õppida. Hoolimata võistluspurjetajate soovist esikohakarikaid koguda on tuule jõul vee peal liikumise protsess iseenesest juba niivõrd köitev ja rahuldust pakkuv, et sobib suurepäraselt puhkuseks.

Purjetamine ei ole ohtlik, keeruline ega kallis, ega nõua harrastajalt mingeid erilisi füüsilisi oskusi, iga terve mees või naine saab hakkama. Toreda loo kuulsin hiljuti Saksamaal, Düsseldorfis paadinäitusel. Olümpiaklassi "Star" jahi juures tutvustati mulle suhteliselt aastates sakslast, kellega rääkisime purjetamisest ja jahtidest, kui mees korraga ütles, et on purjetanud "Star"-klassil 26 aastat ja alustas purjetamisega alles 50selt. Maailma tippu ta küll kunagi ei jõudnud, kuid väitis, et koduklubis on ta täiesti keskmine tegija. Vanust oli tal 77 aastat!!

Kohtumiseni purjete all! 🚢

